

ВІДГУК
офіційного опонента на дисертаційну роботу
Коломієць Тетяни Василівни

«Контроль стану біогеометричного профілю постави дітей старшого дошкільного віку у процесі фізичної реабілітації», подану до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.03 – фізична реабілітація

Актуальність обраної теми. Найбільш поширеними захворюваннями дітей дошкільного віку є порушення опорно-рухового апарату (ОРА). Цей факт зумовлює підвищення інтересу науковців до проблеми збереження здоров'я дітей передусім тому, що саме в дошкільному віці відбувається інтенсивне формування ОРА.

Однак, попри плідну роботу науковців у даному напрямку, тенденція до збільшення чисельності дітей старшого дошкільного віку з порушеннями біогеометричного профілю постави слугує підставою для констатації факту про невирішеність вищезазначеної проблеми.

Науковці стверджують, що питання про теоретичну, практичну й соціальну значущість для формування здоров'я розроблення технології контролю стану біогеометричного профілю постави дітей старшого дошкільного віку у процесі фізичної реабілітації є своєчасним.

У зв'язку з цим тема дисертаційної роботи Коломієць Т.В. є актуальною і своєчасною, відповідає вимогам сьогодення.

Дисертаційна робота виконана відповідно до Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2006–2010 рр. Міністерства України у справах сім'ї, молоді і спорту за темою 3.2.1. «Вдосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні й реабілітації з урахуванням просторової організації тіла людини» (номер державної реєстрації 0106U010786), Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр.

Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту за темою 3.7. «Вдосконалення біомеханічних технологій у фізичному вихованні і реабілітації з урахуванням індивідуальних особливостей моторики людини» (номер державної реєстрації 0111U001734), Плану НДР Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016–2020 рр. за темою 3.13 «Теоретико-методичні основи здоров'я формуючих технологій у процесі фізичного виховання різних груп населення» (номер державної реєстрації 0116U001615

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані в дисертації, відповідають вимогам до такого виду досліджень. Обґрунтованість наукових положень, висновків, рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність забезпечені:

– вирішенням автором наукових завдань, що сприяло реалізації поставленої мети дослідження, структурно-логічною схемою дослідження, використанням широкої джерельної бази за темою дисертації і достатнім масивом аналітичних даних (список використаної літератури дорівнює 325 одиницям), відповідністю предметної спрямованості дисертаційного дослідження паспорту наукової спеціальності, достатньою географією та кількістю напрямів в апробації отриманих результатів на науково-практичних конференціях, у тому числі й міжнародних.

У першому розділі дисертації «Аналіз стану наукового і практичного розроблення питань контролю стану постави дітей старшого дошкільного віку у процесі фізичної реабілітації в сучасній літературі» автором осмислено сучасні напрацювання вчених щодо особливостей функціональних порушень ОРА дітей старшого дошкільного віку, виконано теоретичний аналіз наукової літератури, систематизовано й узагальнено дані літературних джерел.

Дисертантом вивчено сучасні підходи до розробки програм та

технологій фізичного виховання й реабілітації, які використовують за наявності порушень ОРА у дітей старшого дошкільного віку. Розглянуто підходи до контролю та оцінювання постави людини у процесі занять фізичними вправами.

Автором роботи на основі аналізу науково-методичної літератури з'ясовано об'єктивну необхідність розробки й упровадження технології контролю рівня стану біогеометричного профілю постави дітей 5–6 років у процесі фізичної реабілітації в закладах дошкільної освіти (ЗДО).

У другому розділі **«Методи та організація дослідження»** описано комплекс відповідних об'єкту, предмету, меті й завданням дослідження методів – теоретичних, соціологічних, антропометричних, біомеханічних, педагогічних, методів кваліметрії та математичної статистики.

Організація дослідження передбачала його проведення в чотири етапи протягом 2009–2019 рр.

У третьому розділі **«Детермінанти стану біогеометричного профілю постави дітей 5-6 років у процесі фізичної реабілітації»** дисертантом представлено результати констатувального експерименту: результати вивчення напрямів удосконалення процесу фізичної реабілітації дітей 5–6 років із порушенням біогеометричного профілю постави під час організації корекційних заходів у ЗДО. На думку експертів, визначення детермінант стану біогеометричного профілю постави у ЗДО передбачає візуальний скринінг постави, дослідження статодинамічного режиму, статодинамічної постави під час занять та ігор, ергономічності предметного середовища.

Автором встановлено, що експерти одностайні щодо констатації потреби додаткового ознайомлення вихователів із сучасними методиками, технологіями профілактики порушення біогеометричного профілю постави дітей, а також доцільності залучення у такий процес їхніх батьків.

Другий етап констатувального експерименту відзначався спрямованістю на з'ясування бачення вихователів ЗДО стану проблеми корекції порушень постави дітей дошкільного віку, зокрема першорядності

вживання заходів корекції порушень біогеометричного профілю їхньої постави.

Використання методу анкетування дозволило дисертанту встановити пріоритет розширення знань вихователів про сучасні засоби та методи корекції порушень постави дітей дошкільного віку засобами фізичної реабілітації, а також необхідність уміння вихователів оцінювати стан постави дітей.

Третій етап дослідження присвячено анкетуванню батьків досліджуваних дітей для виявлення рівня обізнаності останніх із проблеми формування просторової організації тіла і некомпетентності більшості з них щодо питань контролю за її станом.

Отримані в ході констатувального експерименту дані було взято до уваги під час розроблення технології контролю стану біогеометричного профілю постави дітей 5–6 років у процесі фізичної реабілітації в умовах ЗДО.

У четвертому розділі **«Обґрунтування та розроблення технології контролю рівня стану біогеометричного профілю постави дітей 5–6 років у процесі фізичної реабілітації»** представлено дані формувального експерименту.

Авторська технологія контролю рівня стану біогеометричного профілю постави дітей охоплює низку блоків, а саме: інформаційно-методичний, діагностичний, аналітико-прогностичний і корекційно-профілактичний блоки.

Технологія зорієнтована на реалізацію попереднього, оперативного й етапного контролю біогеометричного профілю постави дітей.

Заслуговує уваги виокремлення автором, при розробці технології, найбільш інформативних показників, які її характеризують, за рахунок застосування методу експертних оцінок для ранжування значущих показників стану біогеометричного профілю постави дітей.

Автором доведено доцільність її врахування під час створення карти візуального контролю постави дітей .

Дисертантом, за оцінками експертів, встановлено перелік найбільш важливих показників стану біогеометричного профілю постави дітей у сагітальній та фронтальній площинах, постановку стоп, симетричність тулуба. Карта візуального експерт-контролю рівня стану біогеометричного профілю постави дітей охоплює по 4 показники.

На основі інтегральної шкали оцінювання рівня стану біогеометричного профілю постави дисертантом запропоновано градацію рівня стану біогеометричного профілю постави дітей 5–6 років.

Зважаючи на вагомість для формування постави ортоградного положення тіла, управління ортоградною позою дітей передбачало визначення локалізації загального центру мас (ЗЦМ).

Побудову математичних моделей опису взаємозв'язку ЗЦМ дітей 5–6 років і показників просторової організації їхнього тіла уможливив регресійний аналіз на основі MS Excel, за результатами якого констатовано, що статистично значущими є такі складники моделі, як довжина плеча, довжина гомілки, центр мас (ЦМ) гомілки та ЦМ стопи .

Виявлена під час дослідження потреба щодо створення бази даних рівня стану біогеометричного профілю постави, підвищення рівня теоретичних знань батьків і вихователів ЗДО щодо просторової організації тіла дітей, дали змогу створити інформаційно-аналітичну систему «Posture control database 1,0», що є версією програмного забезпечення для здійснення контролю та корекційно-профілактичних заходів стану біогеометричного профілю постави дітей.

У п'ятому розділі **«Аналіз та узагальнення результатів дослідження»** охарактеризовано повноту отриманих результатів.

Результати проведеного дисертантом дослідження слугують підтвердженням і доповненням уже відомих розробок, а також сприяють одержанню нової наукової інформації щодо проблеми дисертації.

Достовірність результатів та їх новизна

Зміст дисертації, основних публікацій та автореферату дозволяє визнати, що мету дослідження виконано. Це знайшло відображення в основних положеннях роботи, які сформульовані автором особисто і характеризуються певною науковою новизною. Зокрема, автором

- уперше теоретично обґрунтовано технологію контролю стану біогеометричного профілю постави дітей 5-6 років з функціональними порушеннями опорно-рухового апарату у процесі фізичної реабілітації, особливостями якої є етапність і модульність. Технологія охоплює 4 блоки з таким змістом, як: карта експрес-контролю стану біогеометричного профілю постави, аналітичні методи з визначенням біостатистичних показників та інформаційно-аналітична система «Posture control database 1,0»;
- уперше подано кількісну оцінку рівня стану біогеометричного профілю постави дітей 5–6 років з функціональними порушеннями опорно-рухового апарату.

Зокрема набули подальшого розвитку дані про детермінанти стану біогеометричного профілю постави дітей 5–6 років;

набули подальшого розвитку дані про особливості локалізації загального центру мас тіла та соматометричні показники дітей 5–6 років;

розширено підходи до організації контролю стану постави дітей у процесі фізичної реабілітації;

розширено й доповнено інформаційну базу даних щодо застосування методів кваліметрії для оцінювання якісних і кількісних показників біогеометричного профілю постави людини.

Таким чином, змістовне наповнення пунктів наукової новизни дійсно має фундаментальне теоретичне та практичне значення для галузі фізичного виховання.

Повнота їх викладу в опублікованих працях

Загальний обсяг дисертаційної роботи становить 240 сторінок. Вона ілюстрована 21 таблицею та 28 рисунками. У роботі використано 325 джерел

наукової літератури.

Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Основні наукові положення і висновки дисертації висвітлено у 14 наукових працях, 10 з яких опубліковано у наукових фахових виданнях (4 з них уведено до міжнародної наукометричної бази), 1 – у науковому періодичному виданні іншої держави, що включено до міжнародної наукометричної бази, 3 мають апробаційний характер.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам МОН України щодо публікацій основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук і надають авторові право публічного захисту дисертації. Детальний аналіз представлених рукопису та автореферату дисертації дає підстави констатувати ідентичність автореферату й основних положень дисертації. Наведені в авторефераті наукові положення, висновки і рекомендації в повному обсязі розкриті й обґрунтовані в тексті дисертації.

Практичне та теоретичне значення результатів дослідження полягає в розробленні технології контролю стану біогеометричного профілю постави дітей 5–6 років у процесі фізичної реабілітації, що сприяє підвищенню ефективності організації процесу фізичної реабілітації в умовах ЗДО. Для посилення ефективності процесу фізичної реабілітації запропоновано інформаційно-методичну систему «Posture control database 1,0».

Отримані результати дослідження впроваджено в навчальний процес кафедр спортивної медицини, фізичної терапії та ерготерапії, біомеханіки та спортивної метрології закладів вищої освіти України та закладів дошкільної освіти.

Зауваження та дискусійні положення щодо змісту дисертації

1. Автор вдало використовує систему контролю стану

біогеометричного профілю постави дітей у процесі фізичної реабілітації, проте, на наш погляд, при цьому доцільно було б обґрунтувати, що саме використання авторського підходу є необхідним у контексті дослідження.

2. Чому автором з великого спектра оцінки біогеометричного профілю постави дітей обрано саме думку експертів?

3. Було б цікаво дізнатися від дисертанта його думку про необхідність контролю функціонального стану стопи дітей, яким присвячено дослідження.

4. Наскільки розроблена дисертантом інформаційно-аналітична система «Posture control database 1,0» доступна для широкого кола фахівців, які беруть участь у процесі фізичної реабілітації?

5. Перспективною інновацією дисертаційної роботи слід вважати пропозицію щодо раціонального використання інерції руху маси всього тіла і мас його окремих біоланок; при цьому автор недостатньо, на наш погляд, приділяє уваги практичним рекомендаціям щодо забезпечення цих принципів на практиці.

Висловлені зауваження і побажання не применшують загальної високої оцінки рівня виконання дисертаційної роботи, її теоретичної цінності та практичної значущості.

Висновок. Дисертаційна робота Коломієць Тетяни Василівни «Контроль стану біогеометричного профілю постави дітей старшого дошкільного віку у процесі фізичної реабілітації», подана до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання і спорту за спеціальністю 24.00.03 – фізична реабілітація, є завершеним, самостійно виконаним дослідженням, яке слід розцінювати як таке, що дало вагомий внесок у розв'язання актуального питання фізичної реабілітації. За актуальністю, об'ємом виконаного наукового дослідження, його науковою новизною, практичною значущістю робота відповідає сучасним вимогам «Положення про присудження наукових ступенів», затвердженого

постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року за № 567 (зі змінами) до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук. Автор дисертації Коломієць Тетяна Василівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.03 – фізична реабілітація.

Офіційний опонент: перший проєктор

з науково-педагогічної роботи Придніпровської

державної академії фізичної культури і спорту

д.фіз.вих., доцент

С. М. Афанасьєв

Підпис Афанасьєва С. М. засвідчую.

Начальник відділу кадрів ПДАФКіС

Н. І. Дем'янова